

Pomoc publiczna w mikroinstalacjach

Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020 Działanie 3.1 „Wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych”

Oceniając, czy w danym projekcie występuje pomoc publiczna (dla potrzeb niniejszego materiału poprzez pomoc publiczną należy rozumieć również pomoc *de minimis*), w pierwszej kolejności należy zwrócić uwagę na pojęcie „przedsiębiorstwa”, którym posługują się przepisy tej dziedziny prawa. Zgodnie z nimi za przedsiębiorstwo zostanie uznany każdy podmiot (osoba), który oferuje towary i usługi na rynku. Nie ma w tym kontekście znaczenia forma prawna w jakiej występuje, ani okoliczność, czy jego działalność jest prowadzona w celu osiągnięcia zysku. Co istotne, na takie rozumienie pojęcia przedsiębiorstwa nie wpływa w żaden sposób prawo krajowe – potencjalny beneficjent nie może zatem twierdzić, że nie jest przedsiębiorstwem ze względu na uregulowania wynikające z przepisów prawa polskiego¹. Z tego punktu widzenia fakt, że dana działalność klasyfikowana jest np. jako działalność użyteczności publicznej w prawie krajowym nie oznacza automatycznie, że nie stanowi działalności gospodarczej w rozumieniu prawa unijnego.

Działalność gospodarczą w przypadku projektów dotyczących mikroinstalacji należy rozpatrywać w odniesieniu do:

- wytwarzania i wprowadzania energii do sieci (mamy z taką działalnością do czynienia w przypadku instalacji podłączonych do sieci, tj. *on-grid*)
oraz
- wykorzystywania infrastruktury zarówno do prowadzenia działalności gospodarczej, jak i niegospodarczej (dotyczy zarówno instalacji *on-grid*, jak i instalacji uniemożliwiających wprowadzanie energii do sieci, tj. *off-grid*).

Z pomocą publiczną nie będziemy mieli do czynienia, gdy żadna z powyższych działalności nie wystąpi w projekcie.

Wystąpienie zaś w projekcie co najmniej jednej z powyższych działalności oznaczać może, że dofinansowanie udzielane w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020 (dalej: RPO WK-P) na budowę lub modernizację jednostek wytwarzania energii elektrycznej lub ciepłej z OZE (mikroinstalacji) w budynkach użyteczności publicznej oraz mieszkalnych będzie stanowiło pomoc publiczną.

Zgodnie jednak z interpretacją Komisji Europejskiej pomimo, że wytwarzanie energii i wprowadzanie jej do sieci stanowi działalność gospodarczą, to w przypadku instalacji prosumenckich tego rodzaju działalność nie ma takiego charakteru pod warunkiem spełnienia łącznie określonych warunków, tj:

¹ Nie ma zatem znaczenia fakt, że zgodnie z art. 4 ust. 8 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (Dz. U. z 2020 r. poz. 261 z późn. zm.) wytwarzanie i wprowadzanie do sieci energii elektrycznej wytwarzanej w mikroinstalacjach nie stanowi działalności gospodarczej w rozumieniu ustawy o swobodzie działalności gospodarczej.

- główna działalność beneficjenta ma charakter niegospodarczy (np. osoby fizyczne, nieprowadzące działalności gospodarczej, działalność administracji publicznej),
- wytworzona energia musi być zużywana na potrzeby własne,
- rozmiar (zdolność wytwórcza instalacji) nie przekracza realnego zapotrzebowania na energię danego prosumenta.

Przedstawione stanowisko Komisji oznacza jednocześnie, iż dla stwierdzenia konieczności stosowania przepisów o pomocy publicznej nie ma znaczenia kwestia czy instalacja ma charakter *on-grid*, czy też *off-grid*.

Biorąc pod uwagę powyższe warunki należy więc przyjąć, że pomoc publiczna w przypadku realizacji instalacji prosumenckich nie wystąpi również, o ile zostaną spełnione ww. warunki i działalność gospodarczą uznamy za działalność pomocniczą w rozumieniu pkt. 207 *Zawiadomienia Komisji w sprawie pojęcia pomocy państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej*².

Działalność pomocnicza

W myśl powyższego punktu: *W przypadkach infrastruktury podwójnego wykorzystania, jeżeli, jest ona prawie wyłącznie wykorzystywana do celów działalności niegospodarczej, Komisja uważa, że finansowanie takiej infrastruktury może w całości wykraczać poza zakres zasad pomocy państwa, pod warunkiem że użytkowanie do celów działalności gospodarczej ma charakter czysto pomocniczy, tj. działalności bezpośrednio powiązanej z eksploatacją infrastruktury, koniecznej do eksploatacji infrastruktury lub nieodłącznie związanej z podstawowym wykorzystaniem o charakterze niegospodarczym. Uznaje się, że taka sytuacja ma miejsce, gdy działalność gospodarcza pochłania takie same nakłady jak podstawowa działalność o charakterze niegospodarczym, takie jak materiały, sprzęt, siła robocza lub aktywa trwałe. Działalność gospodarcza o charakterze pomocniczym musi mieć ograniczony zakres, w odniesieniu do wydajności infrastruktury (w tym względnie użytkowanie infrastruktury do celów gospodarczych można uznać za działalność pomocniczą, jeżeli wydajność przydzielana co roku na taką działalność nie przekracza 20% całkowitej rocznej wydajności infrastruktury).*

W przypadku projektów dotyczących mikroinstalacji uznanie działalności gospodarczej za działalność pomocniczą należy rozpatrywać w odniesieniu do wymienionych już działalności, tj.:

- prowadzenia działalności gospodarczej polegającej na wytwarzaniu i wprowadzaniu energii do sieci
oraz
- wykorzystywania infrastruktury zarówno do działalności gospodarczej, jak i niegospodarczej (np. wynajem powierzchni na potrzeby prowadzenia działalności gospodarczej w budynkach użyteczności publicznej).

²Zawiadomienie Komisji w sprawie pojęcia pomocy państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE C 262 z dnia 19 lipca 2016 r., str. 1) – dokument dostępny jest pod adresem: [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016XC0719\(05\)&from=EN](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016XC0719(05)&from=EN).

Wytwarzanie i wprowadzanie energii do sieci

Co do zasady działalność polegająca na wytwarzaniu i wprowadzaniu energii do sieci stanowi działalność gospodarczą. W odniesieniu do instalacji prosumenckich powinniśmy mieć do czynienia jednakże z produkcją energii na potrzeby własne i wprowadzaniem do sieci wyłącznie nadwyżek energii. W celu więc uznania ww. działalności za działalność pomocniczą ilość energii wprowadzonej do sieci nie może przekroczyć 20% ilości energii wytworzonej w instalacji w ciągu roku (20% całkowitej rocznej wydajności infrastruktury). Jeśli powyższe zostanie spełnione, wówczas należy uznać, że w odniesieniu do danej instalacji pomoc publiczna nie wystąpi.

Wykorzystywanie infrastruktury zarówno do działalności gospodarczej, jak i niegospodarczej

Rozpatrując kwestię wystąpienia działalności pomocniczej w sytuacji wykorzystywania infrastruktury zarówno do działalności gospodarczej, jak i niegospodarczej należy przyjąć, że infrastruktura, której dotyczy projekt powinna co do zasady służyć prowadzeniu działalności niegospodarczej. Może się jednak zdarzyć, że we wspieranym budynku mieszkalnym lub budynku użyteczności publicznej prowadzona jest również działalność gospodarcza. W przypadku więc wykorzystywania tej infrastruktury również do prowadzenia działalności gospodarczej (np. wynajem powierzchni w budynkach użyteczności publicznej), działalność taka może zostać uznana za działalność pomocniczą, o ile spełnione zostaną warunki określone w pkt. 207 *Zawiadomienia Komisji*, w tym działalność ta nie przekracza 20% całkowitej rocznej wydajności infrastruktury.

Należy stwierdzić, że nie istnieje jedna metodologia obliczania % całkowitej rocznej wydajności infrastruktury. Trzeba przyjąć, że to wnioskodawca powinien dobrać metodologię najbardziej dostosowaną do prowadzonej przez niego działalności. Na przykład w przypadku wynajmu powierzchni wyliczenie % wydajności infrastruktury można najczęściej odnieść do powierzchni lub liczby godzin wynajmu. Jeśli więc prowadzona na infrastrukturze działalność gospodarcza spełni warunki uznania jej za działalność pomocniczą, pomoc publiczna nie wystąpi.

Zagadnienie wystąpienia działalności pomocniczej należy rozpatrzyć w odniesieniu do każdego z powyższych aspektów z osobna. Oznacza to, że w przypadku np. wystąpienia obydwu działalności należy zweryfikować, czy każda z ww. działalności z osobna nie przekracza progu 20% całkowitej rocznej wydajności infrastruktury. Wyliczony % całkowitej rocznej wydajności infrastruktury niezbędny do stwierdzenia, czy prowadzona działalność stanowi działalność pomocniczą, nie jest sumą % obydwu wyliczonych wydajności.

Wszystkie warunki „pomocniczości” obrazuje poniższa tabela.

Warunek z pkt. 207 Zawiadomienia KE	Czy spełniony?
Działalność gospodarcza jest bezpośrednio powiązana z podstawową infrastrukturą i jest konieczna do eksploatacji infrastruktury	Tak
Działalność gospodarcza jest nieodłącznie związana z podstawowym wykorzystaniem	Tak

infrastruktury o charakterze niegospodarczym	
Ograniczenie wydajności działalności gospodarczej do 20%	Tak (o ile spełnione są warunki wskazane w przedstawionym stanowisku KE)
Działalność gospodarcza „pochłania takie same nakłady jak działalność podstawowa o charakterze niegospodarczym, takie jak materiały, sprzęt, siła robocza lub aktywa trwałe”	Tak

Biorąc powyższe pod uwagę należy przyjąć, że zarówno w odniesieniu do budynków mieszkalnych, jak i użyteczności publicznej:

Pomoc publiczna nie wystąpi, gdy:

- nie wystąpi wprowadzanie energii do sieci oraz infrastruktura nie jest wykorzystywana do prowadzenia działalności gospodarczej (ewentualnie, gdy prowadzona działalność gospodarcza jest oddzielona od działalności niegospodarczej, a wsparcie dotyczy wyłącznie niegospodarczego charakteru działalności - energia wytworzona w instalacji nie będzie wykorzystywana do prowadzenia działalności gospodarczej)
- lub
- działalność gospodarcza występuje, ale spełnia warunki uznania jej za działalność pomocniczą.

Pomoc publiczna wystąpi, gdy:

- występująca działalność gospodarcza, tj. wprowadzanie energii do sieci i/lub wykorzystywanie infrastruktury do prowadzenia działalności gospodarczej nie spełnia warunków uznania jej za działalność pomocniczą.

Zastosowanie układu antypompującego (tzw. bloker)

Instalację z zastosowanym układem antypompującym uniemożliwiającym wprowadzanie energii do sieci uznaje się za instalację typu *off-grid*. W związku z tym w przypadku takiej instalacji nie wystąpi działalność polegająca na wprowadzaniu energii do sieci. Nie wyklucza to jednakże możliwości wystąpienia działalności polegającej na wykorzystaniu infrastruktury do prowadzenia działalności gospodarczej. W tym też kontekście należy rozpatrzyć możliwość wystąpienia pomocy publicznej.

Szczególne uwagi należy zwrócić na konieczność utrzymania przez instalację charakteru *off-grid* przez cały okres ekonomicznej użyteczności instalacji.

Odbiorcą pomocy w przedmiotowym konkursie będzie podmiot korzystający z instalacji. Oznacza to, że np. w przypadku zawarcia przez jednostkę samorządu terytorialnego umowy z Instytucją Zarządzającą RPO na realizację projektu dotyczącego mikroinstalacji w prywatnych budynkach mieszkalnych, odbiorcą pomocy nie będzie jednostka samorządu terytorialnego, lecz np. osoba fizyczna. Z kolei w przypadku realizacji projektu np. w budynkach jednostek organizacyjnych gminy, odbiorcą pomocy będzie dana jednostka organizacyjna, niezależnie od jej statusu prawnego.

Podmiot przed udostępnieniem instalacji ostatecznym odbiorcom powinien więc przeanalizować, czy dla konkretnego odbiorcy udostępnienie takie stanowi pomoc publiczną, a jeśli tak, to zapewnić jej zgodność z regułami unijnymi dotyczącymi pomocy publicznej.

W przypadku wystąpienia pomocy publicznej, w celu realizacji projektu zgodnie z zasadami pomocy publicznej wnioskodawca powinien zagwarantować, że stosowane będą zasady określone w:

- Rozporządzeniu Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 3 września 2015 r. w sprawie udzielania pomocy na inwestycje w układy wysokosprawnej kogeneracji oraz na propagowanie energii ze źródeł odnawialnych w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020 (Dz. U. z 2015 r. poz. 1420), lub
- Rozporządzeniu Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 19 marca 2015 r. w sprawie udzielania pomocy *de minimis* w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020 (Dz. U. z 2015 r. poz. 488).

Wartość udzielanej pomocy należy ustalić indywidualnie dla każdego odbiorcy.

Poziom dofinansowania w wydatkach kwalifikowanych projektu dla schematu 1 – *budynki mieszkalne i publiczne (z wyłączeniem infrastruktury opieki zdrowotnej)* oraz dla schematu 2 – *budynki użyteczności publicznej w zasobach spółek samorządowych województwa:*

- projekty nieobjęte pomocą publiczną do 50%;
- projekty objęte pomocą publiczną:
 - pomoc udzielona na podstawie rozporządzenia o pomocy *de minimis* do 50%;
 - pomoc udzielona na podstawie rozporządzenia dot. propagowania energii ze źródeł odnawialnych:
 - w przypadku ustalenia kosztów kwalifikowalnych zgodnie kryteriami określonymi w art. 41 ust. 6 pkt. c) Rozporządzenia KE Nr 651/2014³:
 - schemat 1 i 2 – do 45% – w przypadku uznania beneficjenta pomocy za duże przedsiębiorstwo;
 - schemat 1 i 2 – do 50% – w przypadku uznania beneficjenta pomocy za mikro, małe lub średnie przedsiębiorstwo;
 - schemat 1 i 2 – do 50% w przypadku ustalenia kosztów kwalifikowalnych zgodnie kryteriami określonymi w art. 41 ust. 6 pkt. a) lub b) Rozporządzenia KE Nr 651/2014.

³Rozporządzenie Komisji (UE) Nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz. U. L 187 z 26.06.2014 r., str. 1). Dokument dostępny jest pod adresem: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX%3A32014R0651>.

Udzielając pomocy samorząd realizuje także inne obowiązki określone w ustawie z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz. U. z 2018 r. poz. 362 z późn. zm.), a mianowicie przekazuje Urzędowi Ochrony Konkurencji i Konsumentów sprawozdania o udzielonej pomocy, za pośrednictwem aplikacji SHRIMP oraz w przypadku pomocy *de minimis* – wystawia zaświadczenie o jej udzieleniu.